

Reservationer:

af Herr *Bergström*;

af Herr *Hessle*: "Alldenstund 1864 års Förordning om hemmansklyfning och afsöndring efter mitt omdöme erfordrar en fullständig förändring och omarbetning, hvarom ock förslag blifvit inom Andra Kammaren framställda så väl under sista riksmöte som vid det nu påstående, anser jag ej lämpligt att nu tillstyrka en partiel ändring i nämnda Förordning, och ehuru jag erkänner nyttan af Herr *Croneborgs* förslag, får jag således för min del vördsamt föreslå att motionen för närvarande ej må till någon åtgärd föränleda."

N:o 38.

Ank. till Riksd. Kansli d. 30 April 1868, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ett tillägg till 86 § Skiftesstadgan den 9 November 1866.

I sammanhang med väckt förslag om upphäfvande af 7 § 2 mom. och 8 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Förordning angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864, har Herr *W. Croneborg* uti en inom Första Kammaren väckt och till Lag-Utskottets behandling hänvisad särskild motion, N:o 22, föreslagit, att till 86 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket af den 9 November 1866, hvaruti föreskrifves, att särskilda delar af ett och samma hemmansnummer i by böra, så vidt det utan hinder för redigt skifte i skifteslaget ske kan, intill hvarandra läggas, må göras följande tillägg:

Är lägenhet eller skogsmark med full eganderätt afsöndrad från en eller flera hemmansdelar, eller utgöres hemmansdel af blott skogsmark, och kan den vid laga skifte behållas i samma läge, då må sådant ske, ändock att förberörda föreskrift och stadgande i 80 § 1 mom. icke varder iakttagen.

Såsom anledning till detta förslag har motionären anført: att de allmänna föreskrifterna i åberopade nådiga Stadga i fråga om skiftesläggning hade ett ganska menligt inflytande på skogsskötsel, beräknad på framtida bestånd och afkastning; att egaren af en mot viss årlig afgäld afsöndrad lägenhet eller skogstrakt, som ej

vore satt i mantal, vid laga skifte, der hemmantalet antages till delningsgrund, icke hade någon talan, utan fördes den af den jordegare, från hvilkens hemmanslott afsöndringen skett; att de i nämnda stadga gifna föreskrifter om skiftesläggning utgjorde ett särdeles hinder för en ordnad skogsskötsel, helst stadgandet, att skogsmark och ineger till samma hemmanslott borde, så vidt ske kunde, sammanläggas, i allmänhet föranledde oförmligheter i skiftesplanen, så att vid skiften i skogstrakter förekommo egolotter med längd af hela milen, och bredd af några hundra fot; att det för den, som, i afsigt att företaga en rätt ordnad skogsskötsel, förvärfvat blott skogsmark, afsöndrad från en eller flera hemmansdelar i ett skifteslag, vore särdeles nedslående att, sedan han på en till figuren lämplig skogstrakt företagit sig att indela skogen till trakthuggning, eller att med kulturen befordra återväxten, och dermed fortfarit några år, med ens finna hela planen öfverändakastad, derigenom att honom, i stället för den sammanhängande egofiguren, blefve tilldelade små lotter, mera eller mindre åtskiljda, allenast på det lagens föreskrifter om in- och afrösningsjordens sammanläggande skulle kunna hållas i helgd, och detta allt utan att en sådan lägenhetsinnehafvare under skiftesförrättningen ens blefve hörd; samt att det egentligen vore Skiftesstadgans 12 Kap. 80 § 1 mom. och 83 §, som i deras noggrannaste tillämpning vore i ordets egentliga bemärkelse olycksbringande för egare af skogsmark, ehuru exempel ej saknats derpå, att till och med högsta domaremagten icke med stränghet höll på stadgandet, att all skifteslagets mark skall i skiftet ingå, utan i ett särskildt mål blifvit förklaradt, att som en torplägenhet till större delen utgjorde en från ett visst hemman under full eganderätt lagligen upplåten lägenhet och, i anseende till dess belägenhet i gränsen af skifteslagets egoområde, icke hindrade ordentlig och förmlig skiftesläggning, så skulle nämnda lägenhet från skiftet uteslutas.

De ifrågavarande stadgandena äro af följande innehåll:

80 § 1 mom. "Hvarje hemmanslott i afrösningsjorden bör, så vidt ske kan, läggas i förening med dess lott i inrösningsjorden eller så nära derintill, läget medgifver."

83 §. "Hindras ordentlig och förmlig skiftesläggning af anlagde ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp, eller af sådana till hemman hörande lägenheter, som lagligen derifrån upplåtna blifvit, eller af sådana inom skifteslaget belägna utjordar eller urfjellar, hvilka tillhöra hemman i annat skifteslag och ej kunna efter stadgandet i 56 § utbytas; då sköla desse lägenheter i skiftet ingå och, efter delningsgrund och gradering, jemngoda utstakas å de ställen, der det till beredande af ett redigt skifte lämpligen ske kan; och gånge med utflyttnings- och odlingskostnaderne som i 13 Kap. stadgadt finnes. Egare af det hemman, hvarifrån lägenhet blifvit under nyttjanderätt på viss tid eller lifstid upplåten, före vid skiftet derfor talan; börande, vid fråga om utbyte af ryttare-, soldat- eller båtsmanstorp, regementsfullmäktig, efter anmälan från landtmätaren, tillförordnas."

86 §. "Särskilde delar af ett och samma hemmansnummer i by böra, så vidt det utan hinder för redigt skifte i skifteslaget ske kan, intill hvarandra läggas. Eger någon i by flera hemmansnummer; då må, när egaren det begär, dithörande egor intill hvarandra utbrytas, om redigt skifte för öfrige delegare ej deraf hindras och det i öfrigt verkställas kan; men åstundar egare af särskilde besutne delar i olika hemmansnummer att erhålla dithörande egor i sammanhang lagde; då bör först undersökas, om sådant kan ske utan hinder för redigt skifte mellan öfrige delegare, och om läget i öfrigt medgifver egornes sammanläggande på sådant sätt, att de utklufne hemmansdelarne i framtiden, då fråga derom kan uppstå, när som helst må

kunna, enligt de i denna stadga för egornes skiftande lagde grunder, såsom sjelfständiga hemmansdelar åtskiljas; i thy fall vare sådan sammanläggning tillåten; dock bör skiftesmannen noga urskilja och i delningsbeskrifningen särskildt utföra, hvad egor, både efter mätnings- och uppskattningsinnehåll, hvarje hemmansdel erhållit, jemte deras natur och egenskap, så att sammansättningen alltid må vara känd och till framtida upplysning ligga i handlingarne förvarad."

Lag-Utskottet, som tagit det framställda förslaget under behörigt öfvervägande, finner, att åtminstone förmenandet, att egare af en från hemman för alltid afsöndrad lägenhet icke skulle vara berättigad till talan vid laga skifte, utan denna föras af egaren till det hemman, från hvilket afsöndringen skett, ingalunda har någon grund i Skiftesstadgans nuvarande bestämmelser. 83 § innehåller nemligen, jemte föreskrift huru förhållas skall, då ordentlig och formlig skiftesläggning hindras af sådana till hemman hörande lägenheter, som lagligen derifrån blifvit upplåtna, tillika det stadgande, att egare af det hemman, hvarifrån lägenhet blifvit under nyttjanderätt på viss tid eller lifstid upplåten, skall därför vid skiftet föra talan, men just af detta stadgande, jemfördt med författningens öfriga bestämmelser, synes följa, att, derest lägenhet blifvit under eganderätt för alltid upplåten, innehafvaren af sådan lägenhet är att anse såsom delegare i skifteslaget och således berättigad till talan i alla skiftet rörande frågor. Vid en riktig tillämpning af hvad nämnda § för öfrigt innehåller, kan innehafvaren af en sålunda afsöndrad lägenhet icke heller tillförbindas att därför ingå i skiftet, med mindre än att det ligger till hinder för en ordentlig och formlig skiftesläggning, hvilket ock öfverensstämmer med det af motionären anförda prejudikat. Äfven för den händelse att lägenheten måste i skiftet intagas, skall densamma, enligt hvad samma § vidare förmår, efter taxering och delningsgrund jemngod utstakas på det ställe, der det till beredande af ett redigt skifte lämpligen ske kan, och med afseende härför torde jemväl kunna antagas, att föreskriften i 80 § 1 mom. derom, att hvarje hemmans lott i afrösningsjorden bör, så vidt ske kan, läggas i förening med dess lott i inrösningsjorden, eller så nära derintill läget medgifver, icke eger tillämpning på en under eganderätt afsöndrad lägenhet, helst som denna föreskrift icke heller i öfrigt är ovilkorlig. Emellertid kunde från ej mindre stadgandet i 86 §, att särskilda delar af ett och samma hemmansnummer i by böra, så vidt det utan hinder för redigt skifte kan ske, intill hvarandra läggas, än äfven bestämmelserna i 87 § rörande skiftenas antal möjligen hemtas stöd för det antagande, att jemväl en sålunda afsöndrad lägenhet, om den i skiftet inginge, borde förläggas i sammanhang med öfriga egorna till det hemman eller den hemmansdel, derifrån lägenheten blifvit afsöndrad, oansedt deråt eljest kunnat beredas ett vida bättre läge.

Då dessutom af öfriga föreskrifter i förstnämnda § kan möta hinder för sammanläggning af sådana lägenheter, som blifvit från särskilda hemmansnummer afsöndrade, så att till och med egolotter, som, fastän afsöndrade från särskilda hemman, före skiftet legat i ett sammanhang, vid skiftet erhöles vidt åtskiljda lägen, hvilket åter kan medföra stora olägenheter för egaren och utgöra hinder för en ordnad skogshushållning; och då den grund för nyss anförda stadgande i 86 §, som förefinnes i lösningsrätten till utklufna hemmansdelar, hvilka icke medföra besuttenhet, icke är för handen i fråga om afsöndrad lägenhet, till hvilken lösningsrätt gå grund af obesuttenhet icke är medgifven, anser Utskottet ett stadgande i den af motionären antydda riktning jemväl, utan olägenhet, men till befordrande af det goda ändamål, som dermed åsyftas, kunna och böra meddelas; och Utskottet får alltså föreslå,

att

att Riksdagen måtte besluta underdånig framställning hos Kongl. Maj:t om utfärdande af en författning, hvarigenom förordnas, att 86 § af Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skall erhålla följande förändrade lydelse:

“Särskilde delar af ett och samma hemmansnummer i by böra, så vidt det utan hinder för redigt skifte i skifteslaget ske kan, intill hvarandra läggas. Eger någon i by flera hemmansnummer; då må, när egaren det begär, dithörande egor intill hvarandra utbrytas, om redigt skifte för öfrige delegare ej deraf hindras och det i öfrigt verkställas kan; men åstundar egare af särskilde besutne delar i olika hemmansnummer att erhålla dithörande egor i ett sammanhang lagde; då bör först undersökas, om sådant kan ske utan hinder för redigt skifte mellan öfrige delegare, och om läget i öfrigt medgifver egornes sammanläggande på sådant sätt, att de utklufne hemmansdelarne i framtiden, då fråga derom kan uppstå, när som helst må kunna, enligt de i denna stadga för egornes skiftande lagde grunder, såsom själfständiga hemmansdelar åtskiljas; i thy fall vare sådan sammanläggning tillåten, dock bör skiftesmannen noga urskilja och i delningsbeskrifningen särskildt utföra, hvad egor, både efter mätnings- och uppskattningsinnehåll, hvarje hemmansdel erhållit, jemte deras natur och egenskap, så att sammansättningen alltid må vara känd och till framtida upplysning ligga i handlingarne förvarad.

Skall jord eller lägenhet, som från hemman under full eganderätt blifvit afsöndrad, enligt 83 §, i skiftet ingå; då må sådan jord eller lägenhet, utan hinder af hvad här är föreskrifvet, eller af stadganderne i 80, 87 och 88 §§, i lämpligt läge särskildt utstakas och, ändå att jorden eller lägenheten är från två eller flera hemman eller hemmansdelar afsöndrad, jemväl i ett sammanhang utläggas, så vida redigt skifte för öfriga delegare ej deraf hindras.“

Stockholm den 28 April 1868.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservation:

af Herr *Bergström.*